

Teilkompetenzen zu mobilisieren [3, S. 10]. Deshalb lohnt es sich bei dem Planen der Stunde solche Übungen zu berücksichtigen, die mehrsprachigkeitsorientiert sind. Das hilft einerseits die Ähnlichkeiten zwischen der bekannten und der Zielsprache schneller zu merken und andererseits aufgrund eines Kontrastes die Unterschiede tiefer zu besinnen und Lernergebnisse solcherweise zu verbessern.

Die Schlußfolgerungen. Zusammenfassend lässt sich festhalten, dass die in dieser Arbeit dargelegten Prinzipien der aktuellen Fremdsprachendidaktik und zwar Aufgabenorientierung, Handlungsorientierung, Interaktionsorientierung, Interkulturelle Orientierung, Kompetenzorientierung, Lernerorientierung, Mehrsprachigkeitsorientierung bei dem gesteuerten Spracherwerbprozess ungeheuer bedeutend sind. Ein abschließender Statement könnte folgendermaßen lauten: die kommunikativen Fertigkeiten müssen funktional sein, darauf ist auch der Fokus des aktuellen Deutschunterrichts gerichtet.

Die Aussichten für die weitere Forschung. Der Ansatz der analysierten Orientierungen wird den Lehrkräften bestimmt dabei helfen, die Lernleistungen positiv zu beeinflussen. Diesen Prozess gründlich zu analysieren gehört zu den Zielen unserer weiteren Erforschungen.

Literatur

1. Didaktisch-methodische Prinzipien. *Handbuch zur Durchführung einer Fort- und Weiterbildung mit Deutsch Lehren Lernen*, Goethe-Institut, 2013. S. 11–13.

2. Funk H., Kuhn Ch., Skiba D., Spaniel-Weise D., Wicke R. Aufgaben, Übungen, Interaktion. München: Klett-Langenscheidt, 2014. 184 S.

3. Martinez H. Mehrsprachigkeitsdidaktik: Aufgaben, Potenziale und Herausforderungen. 2015. Flul 44. Heft 2. S. 1–13.

4. Müller K., Gidion G. Was ist handlungsorientierter Unterricht. Fraunhofer Institut Arbeitswirtschaft und Organisation. 4 S.

5. Thonhauser I. Was ist neu an den Aufgaben im aufgabenorientierten Fremdsprachenunterricht? Einige Überlegungen und Beobachtungen. URL: http://www.babylonia-ti.ch/fileadmin/user_upload/documents/2010-3/PiephoSerena.pdf (Abrufdatum 02.08.2018).

6. Tuschinsky Ch. Interkulturelle Orientierung und interkulturelle Öffnung – was ist das? URL: <http://www.christine-tuschinsky.de/interkulturell.html> (Abrufdatum 01.08.2018).

Наріжна Л.

– кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов Донбаського державного педагогічного університету

УДК 378.147.091.31: 81'243

ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

У статті проаналізовано особливості організації процесу вивчення іноземної мови та охарактеризовано специфіку викладання іноземної мови студентам немовних спеціальностей. На основі аналізу сучасних досліджень розглянуто традиційні та інноваційні методи, що застосовуються у навчанні іноземної мови з метою формування іноземної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей.

Ключові слова: *іншомовна комунікативна компетенція, навчання іноземної мови, студенти немовних спеціальностей.*

Нарижная Л.

– кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры иностранных языков Донбасского государственного педагогического университета

ФОРМИРОВАНИЕ ИНОЯЗЫЧНОЙ КОМУНИКАТИВНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ У СТУДЕНТОВ НЕЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

В статье проанализированы особенности организации процесса изучения иностранного языка и охарактеризована специфика преподавания иностранного языка студентам неязыковых специальностей. На основе анализа современных исследований рассмотрены традиционные и инновационные методы, применяемые в обучении иностранному языку с целью формирования иноязычной коммуникативной компетенции студентов неязыковых специальностей.

Ключевые слова: *иноязычная коммуникативная компетенция, обучение иностранному языку, студенты неязыковых специальностей.*

Narizhna L.

– Candidate of Science (Theory of Education), Senior Lecturer, Department of Foreign Languages, Donbas State Teachers' Training University

FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF STUDENTS OF NON-LINGUISTIC SPECIALTIES

The article analyzes the peculiarities of organization of the process of studying a foreign language and describes the specifics of teaching a foreign language to students of non-linguistic specialties. On the basis of the analysis of modern studies, traditional and innovative methods used in teaching a foreign language are considered in order to form the foreign language communicative competence of students of non-linguistic specialties.

Keywords: *foreign language communicative competence, foreign language learning, students of non-linguistic specialties.*

Постановка проблеми. Сучасні умови розширення економічних, технічних, політичних, соціальних та культурних зв'язків України з зарубіжними країнами, а також виникнення та поширення нових сучасних засобів усної та писемної комунікації зумовлюють соціальне замовлення суспільства на підготовку кваліфікованих фахівців, які б практично володіли навичками та вміннями іншомовного професійного спілкування як в усній, так і письмовій формах іноземною мовою і були здатними залучатися до комунікації та співпраці зі своїми партнерами та колегами за кордоном.

У зв'язку з цим все більшого значення набувають проблеми подальшого вдосконалення методики навчання іноземної мови за обраним фахом студентами немовних спеціальностей

Аналіз останніх досліджень. Проблему формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей досліджували Астадур'ян А., Борозенець Л., Гавриленко Н., Григоренко О., Комарова Е., Кучеренко Н., Лучкіна Т. тощо; методику формування іншомовної комунікативної компетентності розглядали вітчизняні та зарубіжні вчені-методисти, а саме: Баценко І., Берман І.,

Гнаткевич В., Ізмайлова О., Пассов Ю., Шатілов С., Елліс Р. (Ellis R.), Нейшн (Nation I.) та ін. З'ясовано, що іншомовна комунікативна компетентність є невід'ємною складовою підготовки студентів немовних спеціальностей, адже сприяє продуктивній взаємодії з навколишнім світом, тобто успішному професійному становленню майбутнього фахівця. Саме тому перед вищою школою виникає потреба пошуку і впровадження у практику актуальних методів навчання іноземних мов, які сприятимуть формуванню іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей.

Метою пропонованої статті є проаналізувати методи навчання, що використовуються з метою формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей.

Ця мета конкретизується в таких **завданнях**: 1) розкрити особливості організації процесу вивчення іноземної мови 2) охарактеризувати специфіку викладання ІМ; 3) розглянути традиційні та інноваційні методи, що застосовуються у навчанні ІМ студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Організація процесу вивчення іноземної мови має бути діяльнісно-орієнтованою у тому сенсі, що користувачі мови й ті, що її вивчають, є насамперед членами суспільства. Вони мають виконувати певні завдання у певних умовах, специфічному оточенні та в окремій сфері діяльності. Мовленнєві завдання виконуються у межах видів мовленнєвої діяльності, є складовою частиною ширшого соціального контексту, і лише він здатен надати їм повноцінного значення. Згідно з цим використання мови, в тому числі і її вивчення, включає в себе дії, що виконуються особами, які в ролі окремих індивідів розвивають ряд компетенцій, як загальних, так комунікативних мовленнєвих. Сформовані компетенції використовуються в міру необхідності у різних контекстах залежно від різних умов та різних потреб для здійснення різних видів мовленнєвої діяльності.

У сучасних вищих навчальних закладах здебільшого застосовують таку методику навчання іноземної мови для студентів немовних спеціальностей, яка базується на перекладі навчальних спеціалізованих текстів, засвоєнні термінології та вивчені граматики. Ця методика допомагає розвивати навички читання, інтерпретації текстів, оволодіння фаховою термінологією, і в той же час негативно впливає на комунікативні здібності студентів. Єдиним місцем, де студенти нефілологічних спеціальностей можуть показати свої знання з іноземної мови, залишається аудиторія, а успішна здача модулю – стимулом до її вивчення [1].

Специфіка викладання ІМ полягає в тому, що провідним компонентом змісту навчання є не основи наук, а розвиток комунікативних видів мовленнєвої діяльності – говоріння, аудіювання, читання, письма. Для навчання студентів різним видам мовленнєвої діяльності необхідно надати кожному з них можливість практичного

оволодіння тим або іншим її видом. Оскільки в основі формування умінь в будь-якому вигляді іншомовної мовленнєвої діяльності лежать комунікативні навички, пріоритет у навчанні іноземних мов має бути за усними вправами. У цьому полягає основна специфіка дисципліни та основна трудність викладання, особливо якщо мова йде про формування умінь говоріння [6].

Таким чином, зміст навчання іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей потребує оновлення та відбору найбільш ефективних методів викладання. Тому вибір і використання раціональних методів навчання та творчий підхід на заняттях іноземної мови перш за все є завданням викладача, який повинен знати новітні методи викладання, оптимально підібрати той чи інший прийом відповідно до знань і потреб студента.

Обираючи метод навчання, викладач повинен усвідомлювати, що головне при вивченні іноземної мови студентами немовних спеціальностей – це формування іншомовної комунікативної компетентності, а також їх виховання і розвиток. Перед викладачем постають наступні завдання:

- створення атмосфери, в якій студент почуває себе вільно і комфортно, стимулювати його інтереси, розвивати бажання до практичного вживання іноземної мови;
- заохочувати студента в цілому, зачіпати його емоції та почуття;
- стимулювати його мовні і творчі здібності;
- активізувати студента, роблячи його головною діючою персоною в навчальному процесі;
- навчити студента працювати над мовою самостійно на рівні його фізичних, інтелектуальних і емоційних можливостей;
- передбачити різні роботи в аудиторії: індивідуальну, групову, колективну, стимулюючи активність студентів, їх самостійність та творчість [5].

На думку багатьох зарубіжних методистів у системі навчання англійської мови переважають традиційний підхід, тобто така організація навчального процесу, який сприяє розвитку практичних навичок і вмінь усного мовлення та безперекладного читання. Відповідно до цього метода ті, хто навчається, багато уваги приділяють читанню текстів різної складності, виконанню комплексів комунікативних вправ, написанню текстів, есе. Усне мовлення тренується аудіюванням, заучуванням діалогів, уривків текстів, історій і т. ін. [8].

Важливою складовою частиною комунікативної компетенції є лексична, без набуття якої повноцінне спілкування є неможливим. В умовах пошуку шляхів оптимізації навчального процесу перед викладачами ВНЗ постає завдання створення ефективної методики формування іншомовної лексичної компетенції у студентів немовних спеціальностей. У визначенні етапів формування іншомовної лексичної компетенції слід зазначити, що процес навчання іншомовної лексики проходить шлях від отримання знань і вироблення первинних лексичних

умінь до розвитку вторинних мовленнєвих умінь через вдосконалення вживання лексики [4].

Розглянемо два основних етапи формування іншомовної лексичної компетенції:

– етап семантизації та ситуативного тренування набутих знань та умінь на перших етапах навчання лексики;

– етап самостійної інтерпретації соціокультурних явищ та умінь на заключному етапі оволодіння лексичними одиницями.

Основним типом вправ на першому етапі є рецептивні; рецептивно-репродуктивні умовно-комунікативні; рецептивно-продуктивні комунікативні; репродуктивні комунікативні та продуктивні умовно-комунікативні вправи, у яких студент сприймає зразок мовлення і виконує з ним певні дії згідно створеної викладачем ситуації мовлення.

На другому етапі переважають продуктивні, умовно-комунікативні та комунікативні вправи. На цьому етапі ми також використовуємо багато вправ для самостійної автономної роботи студентів [2, с. 7–10].

Lewis M., Hill J. вважають, що акцент слід робити і на навчанні лексичних кліше, які властиві реальній комунікації, коли слід висловити, або обґрунтувати свою точку зору.

Carter R., Hughes R., McCarthy M., Villiers C. S., Willis D. вважають доцільним набуття граматичної компетенції на прикладах реальних контекстів різних функціональних стилів, що демонструють вживання граматичних категорій у відповідній аутентичній комунікативній ситуації. Завдання викладача полягає у підборі таких контекстів, щоб ознайомившись з ними, студент зміг коректно вжити у своєму мовленні.

Використання комунікативно спрямованих технологій під час навчання іноземної мови вимагає збільшення уваги на формування усного мовлення, аудіювання, виконання креативних завдань, розширення активного словника студентів, навчання фразеологічної грамотності [8].

На сьогодні поряд із традиційними методами навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей досить широко застосовуються інноваційні, серед яких значне місце займають активні методи навчання, що стимулюють пізнавальну діяльність студентів та будуються в основному на діалозі, який передбачає вільний обмін думками про шляхи вирішення тієї чи іншої проблеми та характеризуються високим рівнем активності студентів [7, с. 297]. Основна мета активних методів навчання іноземної мови – формування іншомовної комунікативної компетентності студентів, а всі інші цілі (освітня, виховна, розвивальна) реалізуються в процесі здійснення цієї головної мети. Активні методи навчання можуть бути використані на різних етапах навчання іноземної мови, доцільно використовувати наступні:

– імітаційні, які передбачають, як правило, навчання професійним умінням і навичкам та пов'язані з моделюванням професійної діяльності;

- неігрові, що передбачають аналіз конкретних ситуацій;
- рішення ситуаційних задач; вправи;
- виконання індивідуальних завдань;
- ігрові, розігрування ролей (рольова, ділова гра) [3].

Ученими доведено, що на заняттях з використанням активних методів навчання іноземної мови (якщо вони орієнтовані на досягнення конкретних цілей і правильно організовані), студенти засвоюють матеріал найбільш повно і з користю для себе, тобто вони усвідомлюють значущість навчального матеріалу і думають, яким чином будуть застосовувати отримані знання в ситуаціях реального життя або подальшого навчання [7, с. 298].

Висновки: Навчання іноземної мови, як засобу комунікації в умовах немовних спеціальностей базується на сучасних методичних концепціях, орієнтованих на фах. Отже, ефективність формування іншомовної комунікативної компетентності у студентів немовних спеціальностей залежить від вибору методів навчання іноземної мови. Поєднання традиційних та інноваційних методів у практиці навчання іноземної мови студентів нефілологічних спеціальностей сприяє засвоєнню студентами не лише знань з мови, а й навчанню професійно орієнтованого спілкування.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у більш детальному вивченні шляхів впровадження інноваційних технологій навчання іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

Література

1. Демянчук О. С. Вибір ефективних методів навчання іноземної мови студентами непрофільних спеціальностей за визначеними критеріями *Особливості викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей*: матеріали I Всеукраїнського науково-практичного вебінару (Житомир, 26 листопада 2014 р.). Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2014. С. 37–38.
2. Калініна Л. В., Самойлюкевич І. В., Андерсон К. *Getting America-wise through reading*. Навчальний посібник з англійської мови для студентів вищих навчальних закладів. У 2-ч кн. Кн. I. Київ: Пед. думка, 2001. 175 с.
3. Коваль Т. І. Інтерактивні технології навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. №6 (26).
4. Кухарьонук С. С. Вдосконалення лексичної компетенції студентів немовних ВНЗ. *Особливості викладання іноземних мов для студентів немовних спеціальностей*: матеріали I Всеукраїнського науково-практичного вебінару (Житомир, 26 листопада 2014 р.). Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2014. С. 59–61.
5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівництвом С. Ю. Ніколаєвої. Київ: Ленвіт, 1999. 320 с.
6. Ріхтер О. Є. Проблема використання інформаційних технологій у викладанні іноземної мови у вищому навчальному закладі URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Pedagogica/5_134506.doc.htm
7. Сумцова О. В. Формирование иноязычной коммуникативной компетенции студентов технических вузов при использовании активных методов обучения иностранному языку. *Молодой ученый*. 2012. №2. С. 297–298.

8. Scrivener J. Learning Teaching. A Guidebook for English Language Teachers. 2- nd ed. Macmillan Education, 2005. 431 p.

Маторина Н.

– кандидат филологических наук, доцент кафедры германской и славянской филологии Донбасского государственного педагогического университета

Погорелова А.

– магистрантка I курса русско-украинского отделения филологического факультета Донбасского государственного педагогического университета

УДК 378.016:811.161.1'373.611

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЙ СПОСОБ СЛОВООБРАЗОВАНИЯ:
ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

В статье описываются пути и способы активизации познавательной деятельности студентов-филологов и их интереса к лингвистическим знаниям, развития интеллектуальной инициативы и творческого подхода к исследовательским поискам на примере изучения способов словообразования, а именно: лексико-семантического способа образования слов в русском языке.

Ключевые слова: лингводидактика, учебный процесс, познавательная активность, словообразование, неморфологические способы, лексико-семантический способ, русский язык.

Маторіна Н.

– кандидат філологічних наук, доцент кафедри германської та слов'янської філології Донбаського державного педагогічного університету

Погорєлова А.

– магістрантка I курсу російсько-українського відділення філологічного факультету Донбаського державного педагогічного університету

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ СПОСІБ СЛОВОТВОРУ:
ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ АСПЕКТ**

У статті описано засоби й способи активізації пізнавальної діяльності студентів-філологів та їхнього інтересу до лінгвістичних знань, розвитку інтелектуальної ініціативи й творчого підходу до дослідницьких пошуків на прикладі вивчення способів словотвору, зокрема лексико-семантичного.

Ключові слова: лінгводидактика, навчальний процес, пізнавальна активність, словотвір, неморфологічні способи, лексико-семантичний спосіб, російська мова.

Matorina N.

– Candidate of Science (Linguistics), Associate Professor, Department of Germanic and Slavonic Linguistics, Donbas State Teachers' Training University

Pohorielova A.

– Master's Degree Programme Student, Department of Russian and Ukrainian Languages, Faculty of Philology, Donbas State Teachers' Training University